

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Proponitur status quæstionis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

habet fundamentum in re: non tamen debet admitti prioritas instantis in quo, in ordine ad intellectum divinum, & fundata in ipso objecto. Nam ut egregiè dicit D. Thomas loco suprà citato, in Deo non concipitur actus liber ut egressurus, sed ut egrediens: sicut à causa agente in actu secundo, non concipitur effectus egressurus, sed actu egrediens: unde sicut licet principium actuale operationis, sit prius illà, prioritare naturæ, & instantis à quo; operatio tamen non est, nec concipi potest ut futura respectu illius, quia existit in eodem instanti cum illa: prioritas enim à quo, non est prioritas durationis, & existentiae, sed causalitatis tantum, & naturæ. Ita similiter, cum actus liberi sint posteriores necessariis, secundum instans tantum à quo, & non in quo, non possunt esse, nec concipi ut futuri, saltem ab intellectu divino.

101 Dices: Si actus liberi sint in eodem instanti in quo sunt necessarii, sequitur quòd Pater æternus producendo Verbum, sua decreta, & in illis creaturas ut futuras cognoscat, & sic quòd Verbum Divinum procedat ex cognitione futurorum: quod est contra communem Theologorum sententiam.

Respondent Salmanticenses ubi suprà, negando sequelam Majoris, quia cum Verbum Divinum sit ens omnimodè necessarium, duo requirit ex parte cognitionis à qua procedit: primum quidem, quòd talis cognitio in eodem signo in quo prædictum Verbum intelligitur procedere. Secundum, quòd illa sit de objecto omnino necessario, non verò contingenti, aut libero; ac prinde quòd sit cognitio simpliciter necessaria: quod secundum deest divinæ cognitioni, ut terminatur ad actus liberos ipsius Dei, & ita prædicti actus, & eorum cognitio, se habent merè concomitanter ad productionem Verbi Divini, nec formaliter ad illam concurrunt. Ut in Tractatu de Trinitate dicemus.

Disp.
9 art.
3.

102 Ad tertium, Negandum est suppositum Antecedentis, in quo supponitur quòd Deus, antecedit sua decreta libera, aliquà prioritare in quo, & non solam à quo. Si verò Antecedens intelligatur de signo rationis à quo, negandum est istam propositionem, *Deus non decernit creare mundum, esse falsam*: quia cum Verbum decernit, aut non decernit, significet de futuro, & actus divinæ voluntatis, quò Deus determinatur, sit ei præsens in omni signo in quo (eò quòd mensuratur æternitate, & intuitivè ab illo cognoscatur) oportet ut respectu intellectus divini semper sit falsa illa propositio de futuro, *Deus decernit*; ac prinde ejus contradictoria, nimirum, *de futuro non decernit*, semper vera. Adde quod, falsum est quod supponit Suarez in argumento: unam scilicet ex propositionibus contradictoriis de futuro contingenti, esse determinatè veram, & alteram determinatè falsam, in signo antecedenti divinum decretum, de quo fusè articulo sequenti.

103 Ad ultimum nego Minorem: Ad cujus primam probationem dicendū est, Deum cognoscere per scientiam simplicis intelligentiæ, suum decretum ut possibile; sumendo possibile improprie, & largo modo: secus si in propria & stricta significatione, usurperetur. Possibile enim potest sumi duobus modis: primò improprie, & in ampla quadam significatione; prout scilicet significat illud quod absolutè non repugnat. Secundò proprie & strictè, & prout denotat illud

A quod continetur solùm in potentia causæ, omnino indifferentis & indeterminatæ ad ejus productionem. Quamvis ergo divina decreta possint dici possibilea primo modo, quia non repugnant esse (in quo etiam sensu, divina essentia, attributa, divinæ personæ, & omnia quæ sunt in Deo, possibilea dici possunt.) in secunda tamen acceptione divina decreta non possunt esse, nec cognosci à Deo ut possibilea: ad hoc enim necessarium esset, ut Deus cognosceret in aliquo signo, & instanti rationis in quo, & non solùm à quo, suam voluntatem, ut omnino indifferentem, & indeterminatam ad futuritionem, vel non futuritionem rerum: quod repugnare jam ostendimus.

B Ad secundam probationem Minoris principalis, respondeo primò negando Antecedens: Supposito enim quòd Deus ab æterno creasset Angelum diligentem, ejus dilectio non posset ab illo cognosci ut futura, quia essentia Angeli esset eà tantum prior, prioritare à quo, quæ (ut ostendimus) non sufficit ad futuritionem, etiam virtuales.

C Secundò, dato & non concesso Antecedente, negatur Consequentia & paritas. Ratio disparitatis est, quia in tali casu, substantia Angeli, ejusque dilectio, per accidens tantum mensurarentur æternitate, tanquam mensurà non sibi proprià, & essentiali: At verò divinum decretum, mensuratur æternitate, tanquam mensurà proprià & sibi essentiali.

ARTICULVS IV.

An Deus cerò præsciat futura contingentiæ, & libera in eorum voluntate objectivæ

§. I.

Proponitur status questionis.

Notandum primò: Duplicem à Philosophis distingui veritatem, unam formalem quæ residet in intellectu cognoscente; alteram objectivam, quæ est in ipso objecto cognito, & quæ consistit in connexionè prædicati cum subiecto quæ si sit necessaria, & fundata in natura, & quidditate objecti, propositio quæ illam enuntiat, dicitur necessaria, & æternæ veritatis: in autem contingens, & proveniens ab extrinseco, vocatur de futuro contingenti.

Notandum secundò, sive potius supponendum, Propositiones de futuro contingenti, esse determinatè veras, aut falsas ab æterno, pro omni instanti reali: quia nullum potest assignari instans reale, in quo Deus non se determinaverit, absolute, vel conditionatè, circa futuritionem, vel non futuritionem omnium rerum possibilem, mediante decreto absoluto, vel conditionato: unde dependenter à tali decreto, ab æterno in Deo existente, res omnes contingentes, & libera, sunt ab æterno determinatè futura, vel non futura, & consequenter propositiones de illis enuntiatæ, determinatè veræ vel falsæ in omni instanti reali. Hoc tamen non obstante, Theologi distingunt in Deo duo signa vel instanta rationis (abstrahendo ab eo quòd sunt instanta rationis in quo, vel solùm à quo) in quorum priori Deus intelligitur in sua natura constitutus, cum suis attributis essentialibus, & ut cognoscens omnia possibilea per scientiam simplicis intelligentiæ, nihil tamè adhuc determinans circa futuritionem.

§. II.

Vera Sententia stabilitur, & autoritate Aristotelis & D. Thomae firmatur.

futuritionem, vel non futuritionem rerum. In A
secundo vero concipitur in Deo decretum, quò
se liberè determinat ad illas producendas in ali-
qua differentia temporis, vel ad illas relinquen-
das in statumera possibilitatis. Queritur ergo,
an in illo primo signo rationis, in quo adhuc
non concipitur in voluntate divina decretum
absolutum, vel conditionatum, circa futuritio-
nem, vel non futuritionem rerum contingentium,
illa fiat determinatè futura, vel non future,
absolutè, vel conditionatè; & propositiones de
illis enunciatae determinatè verae, vel falsae? Sive
quod idem est, an futuritio determinata rerum
contingentium, earumque veritas objectiva, sit
dependens, vel independens à divino decreto? B
Si enim ab illo non dependeat, erit eo prior, &
illud antecedens; si autem dependeat, erit eo
posterior, & subsequens ad illud.

106 Notandum tertio, Quod sicut quando dicitur,
quod alter oculus est necessarius ad videndum,
hoc potest intelligi duobus modis: primo
utly alter supponat determinatè, & pro aliquo
in particulari, & individuo: secundò, ut supponat
confusè, & indeterminatè, pro aliquo, qui-
cumque ille sit, vel dexter vel sinister, ut explica-
ritur in Logica. Ita similiter, quando quaeritur
an aliqua ex propositionibus contradictoriis de
futuro contingenti, sit vera vel falsa, ante decre-
tum, hoc potest intelligi, vel de aliqua in deter-
minatè, & confusè, quacumque illa sit, vel de a-
liqua determinatè, in particulari, & individuo.
Si quaestio in primo sensu intelligatur, extra du-
bium & controversiam est, aliquam ex propo-
sitionibus contradictoriis de futuro contingenti,
indeterminatè & confusè, debere esse veram,
vel falsam: id est ambas non posse esse simul ve-
ras, & simul falsas. Unde solum est difficultas, &
controversia inter Theologos; an aliqua deter-
minatè, in particulari, & in individuo, v.g. hæc
Antichristus erit. Petrus convertetur, habeat deter-
minatam veritatem objectivam, ante decretum
& prædefinitionem voluntatis divinae, in qua
Deus certò cognoscat futura contingentia & li-
beta.

107 Partem affirmativam tenent communiter
Recentiores extra Scholam D. Thomae. Sententiam
tamen negativam expressè tradit Aristoteles
cap. 8. Perthierm. D. Thomas ibidem lectio-
ne. 11. omnèque ferè antiqui Aristotelis Inter-
pretes: Ammonius, Averroës, Boëtius, Julius
Paccius, aliique Peripatetici, in illum locum:
quibus ex Recentioribus subscribunt Fonseca
4. Metaph. cap. 7. in explanatione textus, & 3. In-
stitutionum cap. 6. Henriques Tomo 2. lib. de
ultimo fine hominis cap. 4. Bellarminus lib. 2. de
gratia & libero arbitrio cap. 4. & 15. Toletus ad
cap. 8. Perthierm. aliique plures. Eandem sententiam
tuetur Scotus in 1. dist. 39. quaest. 1. §. Viso de
contingentia rerum, ubi hæc scribit: In illo primo
instanti antecedenti decretum) non sunt vera con-
tingentia, quia nihil est tunc per quod habeant verita-
tem determinatam: postea autem determinatione vo-
luntatis divinae, jam sunt vera, videlicet pro illo secundo
instanti. Quò nihil clarius & expressius in fa-
vorem nostrae sententiae dici
potest.

Dico igitur: Propositiones de futuro con- 108
tingenti, ante decretum, nullam habere ve-
ritatem objectivam determinatam, in qua Deus
futura contingentia, vel libera certò cognoscat.
Ita (ut dixi) expressè docet Aristoteles 1. de in-
terpret. cap. 8. ubi loquens de futuris contingen-
tibus, quæ talibus, & prout continentur in suis
caulis indifferentibus, ansequam salvà eorum
indifferentiã, ad illorum productionem deter-
minentur; ac proinde loquens implicite & vir-
tualiter de illis, ut præcedunt efficaciter decretum
Dei, quò causæ prædictæ determinantur, in i-
so capitis exordio, sic ait. In usigitur quæ sunt,
& fuerunt, necesse est affirmationem, vel negationem,
veram vel falsam esse. In singularibus autem, atque
futuris, non similiter sese res habet, &c. Quæ ver-
ba exponens Divus Thomas ibidem lect. 13. hæc
scribit: In præteritis & præsentibus necesse est quod
altera oppositarum determinatè sit vera, & altera
falsa, in quacumque materia: sed in singularibus quæ
sunt de futuro, hoc non est necesse, quod una sit deter-
minatè vera, & altera falsa; & hoc quidem dicitur,
C quantum ad materiam contingentem. Idem docet
in 1. sent. dist. 38. quaest. 1. art. 5. ad 2. his verbis.
Futurum contingens non est determinatè verum ante
quam fiat, quia non habet causam determinatam. Et
quaest. 16. de malo art. 7. Ea, inquit, quæ sunt ad u-
trumlibet, non possunt præcognosci in suis causis deter-
minatè, sed sub disjunctione: utpote quia erunt vel non
erunt, sic enim habent veritatem. Videndus est etiam
in hac parte quaest. 16. art. 7. ad 3. ubi expres-
sissimè loquitur.

Ex quibus habes Gabrielem Vazquem, & ali- 109
os Recentiores, non solum malè de Aristotele
mereri, sed etiam in D. Thomam graviter pec-
care, dum asserunt Aristotelem errasse, in eo
quod docuit propositionum contradicentium
de futuro contingenti, neutram esse determina-
tè veram, vel falsam: quia (inquiunt) per hoc
certam, & infallibilem futurorum contingen-
tium præscientiam Deo denegavit. Patet, in-
quam, hanc responsionem non solum esse fri-
volam, sed etiam S. Doctore in iuriosam. Si enim
in hoc errasset Aristoteles, non debuisset S. Tho-
mas ei adherere, ejusque sententiam sequi, sed
potius illum corrigere, ac emendare. Præter-
quam quod, malè omnino discurrunt illi Au-
thores, dum ex eo quod Aristoteles docuit con-
tradicentium de futuro contingenti neutram
esse determinatè veram, vel falsam, inferunt il-
lum Deo certam futurorum notitiam abstulisse.
Aliud enim est, quod Deus futura contin-
gentia ante decretum, & determinationem suæ
voluntatis non cognoscat: cum pro eo priori
non sint determinatè vera, nec proinde cogno-
scibilia; & aliud quod ea absolutè non præsciat,
nec prævideat; & si ex primo posset deduci se-
cundum, eodem modo posset quis inferre, in
Deo nullam esse libertatem, quia in eo signo ra-
tionis, in quo actus notionales, & necessarii in
Deo concipiuntur, nullum in eo intelligitur li-
bertatis exercitium. Item ex eo sequeretur,
Deum non esse omnipotentem, nec justum, nec
misericordem; quia in eo signo rationis, in
quo concipimus divinam naturam, ut est intra
propriam lineam, præcise per intellectum attri-
butis,
H h